

KURJER WILEŃSKI

Rok V.

NIEZALEŻNY ORGAN DEMOKRATYCZNY.

Nr 272 (1319)

Rząd p. Maniu toruje drogę demokracji w Rumunii

(Korespondencja własna).

Bukareszt, w listopadzie 1928.

Nowy rząd rumuński już pierwszymi swymi zarządzeniami udowodnił, iż w całej pełni zasługuje na zaufanie, jakim darzy go cała niemal ludność Rumunii. Spół, w jaki nowy gabinet został sformowany, oraz taktyka rządu przy obsadzaniu odpowiedzialnych stanowisk w administracji państwowej, świadczą wymownie o tym, że rząd, na którego czele stoi Juljusz Maniu, zdecydowany jest z całą bezwzględnością postępować przy rozwiązywaniu dotychczasowych problemów państwowych, tak jak tego wymaga dobro całego narodu.

W gabinecie pana Maniu reprezentowane są wszystkie prowincje rumuńskie, zarówno ze Starego Królestwa, jak i z terytoriów wyzwolonych po wojnie z pod panowania najęźczy. W ten sposób Juljusz Maniu zerwał z praktykowanym dotychczas, a tak szkodliwym dla rozwoju państwa systemem, przy którym rządy spoczywały w rękach pewnych grup dzielnicowych, które, trzymając się ściśle zasad centralizmu, zaniedbywały potrzeby dzielnic innych i w ten sposób hamowały jednolity rozwój gospodarczy i społeczny całego królestwa. Skład nowego gabinetu rozproszył też w całej pełni obawy tych odłamów społeczeństwa rumuńskiego, które sądziły, że pan Maniu przeprowadzi tylko zmianę osób, a nie zmianę systemu, że centralistyczny rząd staro-rumuński ustąpi jedynie miejsca centralistycznemu rządowi siedmiogrodzkiemu.

Jednym z pierwszych kroków nowego rządu było mianowanie nowych prefektów w poszczególnych okręgach administracyjnych. Na stanowiska te powołano wybitnych działaczy narodowo-chłopskich, po większej części przesewie lokalnych organizacji partii, znakomicie obznajmieni ze stosunkami, panującymi w ich okręgach. W nowym gabinecie zasiada wprawdzie sporo osobistości, nieznanymi opinii zagranicznej, niema w tym jednak nic dziwnego, gdyż trudno wymagać, by działacze partii, która przez długie lata stała zdala od rządu, zyskali sobie popularność poza granicami kraju. Kto jednak miał możliwość śledzić na miejscu rozwój polityczny Rumunii w ciągu ostatnich kilku lat, ten wie dobrze, że nowy rząd rekrutuje się wyłącznie z pośród ludzi doświadczonych, uczciwych i energicznych.

Rząd Juljusza Maniu od pierwszej chwili swego istnienia toruje odwrotnie drogę demokracji w Rumunii. Stan konstytucyjny został przywrócony w całej niemal pełni, skasowano cenzurę, zniesiono stan wyjątkowy, wydano cały szereg zarządzeń w kierunku zapewnienia przyszłym wyborom zupełnej wolności.

Rząd opracował również już konkretny program gospodarczy, który przez społeczeństwo rumuńskie przyjęty został z uczuciem ulgi. Rokowania pożyczkowe zostaną już w dniach najbliższych podjęte, a natychmiast po ich sfinalizowaniu (co, jak spodziewać się należy, nastąpi niebawem) miarodajne czynnik przystąpią do realizacji planu stabilizacyjnego. W dążeniu do jaknajdalej idącego ograniczenia wydatków państwowych, nowy gabinet skasował liczne synekury, zlikwidował zbędne urzędy i t. p. Nie od rzeczy będzie tu zaznaczyć, że nowi kierownicy rumuńskiej nawy państwowej redukują nawet inwentarz w ministerstwach, by w ten sposób wydatki administracyjne zmniejszyć do minimum. Przed kilku dniami odbyła się w Bukareszcie licytacja samochodów ministerjalnych, gdyż okazało się, że ilość ich jest zbyt wielka.

Równocześnie rząd pana Maniu podjął kroki w kierunku zapewnienia pomocy materialnej ludności prowincji, dotkniętych w roku bieżącym klęską posuchy. Z inicjatywy rządu zorganizowano dostawę zboża dla chłopów, którzy na skutek posuchy nie zdołali osiągnąć zadawalniających zbiorów. Wśród ogólnej radości, jaka towarzyszyła w Rumunii zmianie rządu, zauważyć można było jednak pewne objawy niepokoju, wywołane niepewnością społeczeństwa

rumuńskiego co do dalszych losów polityki zagranicznej państwa. Wkrótce już jednak okazało się, iż wszelkie obawy w tym kierunku były nieuzasadnione. Fakt powołania na stanowisko ministra Spraw Zagranicznych polityka tak doświadczonego i sumiennego, jak p. Mironescu, który był osobistym przyjacielem zmarłego Take Jonescu, wystarczył w zupełności do uspokojenia opinii publicznej w Rumunii. Mironescu był zawsze nieustraszoną bojownikiem na polu obrony sprawy rumuńskiej na forum międzynarodowym, a dlatego jest rzeczą jasną, że prowadzić on będzie politykę „narodowego instynktu”, zapoczątkowaną już przed laty przez wielkiego Take Jonescu.

Nowa era, — era rządów demokratycznych rozpoczęła się w Rumunii bardzo obiecująco. Przypuszczać należy, że dalszy rozwój wypadków potoczy się w demokratycznej Rumunii po tej linii, która narodziła się całemu zapewnić może jaknajlepszą przyszłość, — po linii postępu, demokracji i sprawiedliwości. C. S.

Grudniowe posiedzenie Rady Ligi odbędzie się w Lugano.

BERLIN 26 XI. (Pat.) „Berl. Ztg am Mittag” donosi, że grudniowe posiedzenie Rady Ligi odbędzie się prawdopodobnie nie w Genewie, gdzie w tym czasie panuje niepomyślna pogoda, ale w Lugano. W kołach półrządowych potwierdzają, że istotnie toczą się rozmowy w tej sprawie pomiędzy zainteresowanymi rządami. Chodzi bowiem o to, aby ze względu na niezbyt pomyślny stan zdrowia min. Stresemanna i Chamberlaina obrady, w których tym razem mają oni wziąć udział odbyły się w miejscowości, posiadającej klimat łagodniejszy. Koła półrządowe podkreślają jednak z naciskiem, że inicjatywę przeniesienia obrad do innego miast nie podjęły Niemcy.

Zjazd wojewódzkiego B. Bloku Wyborczego do izb rzemieślniczych w Lublinie.

LUBLIN, 26 XI. (Pat.) Wczoraj wieczorem odbył się zjazd wojewódzkiego Bezpartyjnego Bloku Wyborczego do izb rzemieślniczych przy udziale przeszło 200 delegatów cechowych z Lublina i województwa. Po uroczystym nabożeństwie w katedrze i złożeniu wieńca na krypcie Nieznanego Żołnierza nastąpiło uroczyste otwarcie zjazdu.

Na zjeździe, któremu przewodniczył p. Brudziński, generalny sekretarz centralnego bloku wyborczego z Warszawy, obecni byli: biskup lubelski Fulman oraz przedstawiciele władz wojskowych i cywilnych.

Zjazd wysłał depesze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Pana Marszałka Piłsudskiego, premiera Bartla i ministra Składowskiego. Po wysłuchaniu referatów i przeprowadzeniu dyskusji, uchwalono szereg rezolucji w sprawach rzemieślniczych oraz wybrano prezydium wojewódzkiego komitetu wyborczego. Po przerwie obiadowej obradowały komisje.

Następnie zjazdu był bardzo podniosły, a wśród delegatów dawało się odczuć zrozumienie doniosłości pracy organizacyjnej stanu średniego.

Otwarcie międzynarodowej konferencji kolejowej w Warszawie.

Wczoraj w godzinach rannych odbyło się w sali Rady Miejskiej otwarcie międzynarodowej konferencji kolejowej, w której biorą udział delegaci 14 państw.

Konferencję otworzył dyrektor departamentu w Ministerstwie Komunikacji inż. Frank, poczem wygłoszono szereg przemówień powitalnych.

Minister Hula, przewodniczący czeskiej delegacji w swym przemówieniu złożył wyrazy czci dla Prezydenta Rzeczypospolitej prof. Ignacego Mościckiego. Następnie rozpoczęły się obrady.

Dementi.

P. A. T. upoważniona jest do stwierdzenia, że wiadomości co do treści noty rządu polskiego, złożonej dnia 5 bm. rządowi czesko-słowackiemu przez posła Rzeczypospolitej w Pradze w sprawie zamachu na konsula p. Lubaczewskiego, które pojawiły się w prasie, nie odpowiadają prawdzie.

Wśród ogólnej radości, jaka towarzyszyła w Rumunii zmianie rządu, zauważyć można było jednak pewne objawy niepokoju, wywołane niepewnością społeczeństwa

10-lecie armii litewskiej.

KOWNO, 26 XI. (tel. wł.) W dniu wczorajszym odbyły się tutaj uroczystości, związane z 10-letnim jubileuszem istnienia armii litewskiej.

Od samego rana miasto zostało udekorowane flagami. Po uroczystym nabożeństwie odbyła się parada wojskowa, w której oprócz wojska brali udział inwalidzi oraz organizacje przysposobienia wojskowego. Po paradzie odbyło się publiczne posiedzenie rady orderu Witezia, w którym wziął udział prezydent państwa, wyższe duchowieństwo, władze cywilne i wojskowe oraz korpus dyplomatyczny i przedstawiciele organizacji społecznych. O godz. 6-jej wieczorem odbyła się herbata, urządzona przez Żydów rezerwistów i ochotników. Na herbatkę przybył Woldemaras, Plechawiczus i inni. Woldemaras wygłosił przemówienie, w którym mówił o wydatnym udziale Żydów w budowie państwa.

Wieczorem w teatrze państwowym odbyło się uroczyste przedstawienie, a następnie w klubie wojskowym bankiet. Dzienniki dzisiaj poświęcają wiele miejsca jubileuszowi armii. Szef sztabu generalnego Plechawiczus umieścił w „Lietuvos Aidas” artykuł, w którym pisze, że armia litewska wypełniła już dwa wielkie zadania. Pierwsze to wywalczenie niepodległości Litwy, drugie zaś — to przewrót 17 grudnia. Pozostaje jeszcze — pisze Plechawiczus — zadanie trzecie, a mianowicie wyzwolenie Wilna.

Stan gospodarki litewskiej.

KOWNO 26 XI. (Pat.) „Sutamos” w dzisiejszym artykule pisze, że stan gospodarki Litwy znacznie się pogorszył. Podczas poprzednich rządów dobrobyt państwa, aczkolwiek krok za krokiem, jednak się poprawiał. Obecnie nie została wydana żadna ważna ustawa, która mogła spowodować poprawę stosunków. W ciągu 10 miesięcy bieżącego roku deficyt wyniósł 38,2 miliona litów. Aczkolwiek w październiku nadwyżka wyniosła 203.000 litów, jest to jednak tylko kropla w morzu. Zbyt intensywnie wyrębuje się lasy. W roku letnim sprzedano stuletnie drzewa, a w roku bież. wyrębuje się nawet sosny i jodły. Nie zmienia to jednak położenia na lepsze, gdyż taka eksploatacja bogactwa narodowego nie może być uznana za prawidłową z punktu widzenia polityki ekonomicznej. Dane Banku Państwa wskazują, że zapasy walut zagranicznych stale się zmniejszają. Wielką troskę nasuwa nieurodzaj w północnej Litwie. Szereg delegacji stamtąd maluje bardzo smutny obraz stanu gospodarstwa rolnego w tej części państwa.

Dirksen ambasadorem niemieckim w Moskwie.

BERLIN, 26 XI. (Pat.) „Berliner Tageblatt” donosi, że sprawa nominacji dotychczasowego kierownika wydziału wschodniego w urzędzie spraw zagranicznych na stanowisko ambasadora niemieckiego w Moskwie jest rzeczą ostatecznie zdecydowaną. Agrement rządu sowieckiego dla Dirksena miało już nadejść do Berlina. Jednocześnie z Dirksenem ma być mianowany na stanowisko rady ambasady moskiewskiej dotychczasowy kierownik jednego z referatów wydziału prasowego rządu Rzeszy dr. von Twardowski.

Lindbergh żyje.

SAN ANTONIO, (Texas) 26 XI. (Pat.) Wczoraj o godz. 3 min. 30 popoł. przybył tu z Tampico pułkownik Lindbergh, kładąc w ten sposób kres pogłoskom o jego śmierci. Lindbergh odjechał stąd do N.-Jorku.

Aresztowanie rady miejskiej w Tokio.

WIEDEŃ, 26 XI. (Pat.) Jak donoszą dzienniki z Tokio, naskutek polecenia ministra Sprawiedliwości, aresztowano tam radę miejską za nadużycia, sięgające 90 milionów jenów. Wśród aresztowanych znajdują się wybitne osobistości ze świata gospodarczego i politycznego.

Król afgański walczy z powstańcami.

NEW DELHI, 26 XI. Pat. Król afgański opuścił Kabul, udając się do Jalalabad, skąd kierować będzie akcją wojenną przeciwko szczeptyn Shinaris, który w dalszym ciągu prowadzi walkę i rozpoczął już ostrzeliwanie przednich placówek afgańskich. Droga z Lalai do Jalalabad jest nadal zamknięta. Dalsze wiadomości donoszą o zajęciu przez wojska perskie Latpura i o pokonaniu przywódcy powstańców.

Katastrofalne powodzie.

ANTWERPJA, 26 XI. (Pat.) Wielka tama na Skaldzie została przerwana w trzech miejscach poniżej i powyżej Peremonde. Miejscowości Grenbergen i Merse zostały częściowo zalane.

Dworzec w Grenbergen stoi w wodzie do wysokości 2 m. Wiele dróg zostało przerwanych. Liczni mieszkańcy zagrożonych miejscowości opuścili je w pośpiechu. Wiele linii kolejowych zostało zalanych wodą lub zniszczonych.

AMSTERDAM, 26 XI. (PAT.) Z powodu gwałtownego przyboru rzek część Holandii południowej i niektóre domy zostały zalane.

BERLIN, 26 XI. (Pat.) W ciągu soboty i niedzieli przeszła nad całymi północnymi Niemcami straszliwa burza, która wyrządziła niesłychane szkody zarówno w kanale La Manche, jak na morzu Północnym. Wyspa Sylta została przez nawałnicę i zalew rozzerwana na trzy części.

Całe wybrzeże morza Północnego, szczególnie w okolicy Hamburga zostało nawiedzone przez orkan. Kilkadziesiąt okrętów znajdujących się na morzu, zostało ciężko uszkodzonych lub zatopionych. Stacja morska w Hamburgu otrzymała w ciągu nocy kilka wezwań o pomoc. Jeden z okrętów, który schronił się przed orkanem do portu, zawiadomił, że spotkał po drodze 5 rozbitych i tonących okrętów.

Obserwatorium poczdamskie zanotowało dzisiaj najniższy od 20 lat stan barometru mianowicie 719,8 m.

BERLIN, 26 XI. (Pat.) Z Hamburga donoszą, że straszliwa nawałnica morska, która nawiedziła wybrzeże, wyrządziła również wielkie szkody na wyspie Helgoland, podmywając i zalewając całą plażę. W razie ponownego gwałtownego przypływu grozi plaży rozerwanie się na dwie części.

Zawalenie się kamienicy w Wiedniu.

WIEDEŃ, 26 XI. (Pat.) Dziś rano zawałiła się tutaj dwupiętrowa kamienica, położona w obwodzie IX. Zawalenie się domu powstało z tego powodu, że w lokalu sklepowym, znajdującym się w parterze, podjęte były prace w celu jego rozszerzenia.

Na szczęście personel sklepowy oraz robotnicy, zajęci przy tych pracach, zdołali się w czas uratować. Czy znajdują się jakiegokolwiek osoby pod gruzami, nie można było dotychczas stwierdzić. Na miejsce katastrofy zjawili się prezydent policji wiedeńskiej.

Ołbrzymie tłumy ludności oblegają ulicę, na której zdarzyło się zawalenie tak, że komunikacja tramwajowa została w tej okolicy przerwana. Straż pożarna pracuje nad usunięciem gruzów. Doniesienie jednego z pism wiedeńskich, jakoby dotychczas zabitych było 40 osób, mija się z prawdą.

Zamordowanie artysty malarza.

BERLIN, 26 XI. (Pat.) W odosobnionej willi pod Berlinem zamordowany został artysta-malarz prof. Herbert Kurz — liczący 70 lat, krewny prezydenta Hindenburga. Mordu dokonano w ciągu niedzieli. Policja stwierdziła, że przeszukano całą willę, zabierając liczne przedmioty, a prawdopodobnie i pieniądze.

Ołbrzymi pożar.

BUKARESZT, 26 XI. (Pat.) Pożar zniszczył wielkie instalacje i rezerwuary mazutu należące do jednej z miejscowych firm. Trzy osoby odniosły rany.

Szkody obliczane są na 80 milj. lei. Pożar wybuchł około północy i trwał kilka godzin. W akcji ratunkowej wzięło udział przeszło 1000 robotników z sąsiedniej rafinerii nafty.

Dzień polityczny.

Wczoraj prem. Bartel podejmował obiadem w Ścisłym gronie posła Stanów Zjednoczonych Stetsona i doradcę finansowego rządu polskiego Devay'a. W czasie obiadu toczyły się rozmowy na tematy związane z sytuacją gospodarczą i finansową rządu.

W dniu wczorajszym marszałek Sejmu Daszyński przyjął posła sowieckiego w Warszawie Bogomolowa i odbył z nim godzinną rozmowę.

W dniu wczorajszym sekretarz generalny Ligi Narodów sir Eric Drummond i dyrektor sekcji politycznej Ligi Narodów Sugimura w godzinach porannych zwiedzili bibliotekę Jagiellońską, a następnie udali się do Wieliczki.

Po południu w auli uniwersyteckiej przedstawiciele Ligi Narodów wygłosili odczyty. Po obiedzie wydanym na cześć gości o g. 22 min. 45 nastąpił ich odjazd do Poznania.

Pisma donoszą: W czasie wczorajszego rautu na cześć gości z Ligi Narodów u wojewody Darowskiego w Krakowie, pos. dr. Thon wyraził w imieniu sjonistów sir Ericowi Drummondowi serdeczne podziękowanie za wszystkie dobranejstwa, wysławiające przez Ligę Narodów sjonizmowi.

Drummond oświadczył, że Liga Narodów uznaje w całej pełni historyczne prawa Żydów do Palestyny.

Posel Thon poruszył też sprawę „ściany placu”. Na to sir Eric Drummond zaznaczył, że sprawa ta jest przedmiotem obrad komisji mandatowej, która rozpatrzy ją i wyda sprawiedliwe orzeczenie.

Wczoraj rano pociągami paryskimi przybyła do stolicy delegacja Narodowego Związku Polaków w Stanach Zjednoczonych w osobach p. Sypniewskiego, cenzora związku p. Kurdziela oraz p. Ruszkiewicza.

Delegacja ta przywiozła dyplomy honorowe dla Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, p. Marszałka Piłsudskiego, biskupa Bandurskiego i gen. Żeligowskiego. Rodacy nasi po szeregu audjencji i przyjęciach w stolicy udadzą się do Poznania w sprawie ufundowanego przez Narodowy Związek Polaków kosztów 25 tys. dolarów pawilonu wystawowego.

Monitor Polski z dnia 24 bm. donosi, że P. Prezydent Rzeczypospolitej postanowieniem z dnia 7. XI. zamianował podsekretarza stanu w min. sprawiedliwości Stan. Cara, członkiem komisji kwalifikacyjnej Rzeczypospolitej.

Marszałek Daszyński konferował dzisiaj w godzinach rannych z referentem budżetu Sejmu posłem Wyrzykowskiem.

O godz. 12 w południe złożył marszałkowi Daszyńskiemu wizytę poseł sowiecki w Warszawie Bogomolow.

Dziennikarze włoscy, którzy zwiedzali Polskę z okazji 10-lecia niepodległości, przesłali opuszczając nasz kraj, następującą depeszę na ręce ministra Zaleskiego: Opuszczając Polskę, przesyłamy Waszej Ekszelencji wyrazy serdecznych uczuć przyjaźni dla szlachetnego narodu polskiego i życzenia dalszego pomyślnego rozwoju i postępu, jaki stwierdziliśmy na każdym kroku w ciągu całej naszej podróży.

W nadchodzącą środę w południe odbędzie się w gabinecie marszałka Senatu prof. Szymańskiego posiedzenie przewodniczących klubów senackich, na którym omówione będą kwestje, związane z budżetem oraz pracami Senatu w czasie sesji bieżącej.

Dnia 30 b. m. przybywa do Warszawy minister spraw zagranicznych Węgier, p. Ludwik Walko. Przyjazd ministra Walko ma na celu złożenie oficjalnej wizyty rządowi polskiemu. Przy tej okazji podpisany zostanie traktat arbitrażowy koncyliacyjny pomiędzy Polską a Węgrami. Pełny minister spraw zagranicznych Węgier w naszej stolicy potrwa dwa dni.

Przewodnictwo nad komitetem morskim stałej komisji doradczej Ligi Narodów powierzone zostało przedstawicielowi Polski. Zostanie nim por. Solski.

Według doniesień pism tutejszych, wysoki komisarz Ligi Narodów w Gdańsku zakomunikował Radzie Ligi Narodów tekst obu projektów zmiany konstytucji wolnego miasta Gdańska, który będzie w niedzielę 9 grudnia przedmiotem plebiscytu. Równocześnie wysoki komisarz prosił Radę Ligi o ewentualne wyrażenie opinii co do tych projektów.

Życie gospodarcze.

Dziesięcioletni okres spółdzielczości spożywców w Odrodzonej Polsce.

Okres odrodzenia naszej niepodległości stwarza nową erę w historii spółdzielczości spożywców w Polsce.

W 1913 roku na ziemiach polskich było zaledwie 350 spółdzielni spożywców — zaś w 1918 roku jest ich już 540 a w każdym następnym powstaje nowych spółdzielni niemal drugie tyle. Dość stwierdzić, że w ostatnim pięcioleciu powstaje nowych spółdzielni spożywców zgórą 2.800. Obecnie na 1 stycznia 1928 r. istniało w Polsce 4.817 spółdzielni spożywców. Grupują się one w 6 związków polskich oraz w kilku związkach mniejszości narodowych. Ponadto istnieje jeszcze około 1.000 spółdzielni dzikich, nie należących do żadnego związku. Przeprowadzając wszystkie te spółdzielnie posiadają około 900.000 członków, a licząc ich rodziny, czyni to zaledwie 1/10 ludności.

Szybkiemu rozwojowi spółdzielczości, oprócz warunków polityczno-constytucyjnych, niewątpliwie sprzyja postępowo znowelizowana ustawa o spółdzielniach, pierwsza kodyfikacyjna ustawa, obejmująca wszystkie zjednoczone działy.

Spółdzielnie spożywców pracowały i pracują w niesłychanie trudnych warunkach. Pomimo to spełniały i spełniają one swoje społeczne zadanie.

W okresie początkowym odrodzenia dały one państwu gotowy aparat rozdzielczy, ułatwiający rządowi naszym aprokizację wygłodzonego po wojnach kraju.

W następnym okresie, okresie inflacyjnym, były one regulatorem cen rynkowych w orgii powszechnej spekulacji i pasarkarstwa oraz hamulcem w zawrotnym kole dewaluacji pieniężnej.

Okres ten nie sprzyjał narastaniu dobrobytu społecznego w spółdzielniach, natomiast wiele nauczył. Sprawili przedewszystkiem to, że ruch spółdzielczy spożywców skonsolidował swe siły zarówno u dołu, jak u góry. U dołu zreorganizowało się przez konsolidację szereg silnych zdrowych spółdzielni w większych ośrodkach miejskich, liczących po kilkanaście tysięcy członków (w Łodzi, Częstochowie, Warszawie, Sosnowcu, Żyrardowie). U góry zaś powstała wielka organizacja centralna — Związek Spółdzielni Spożywców Rzeczypospolitej Polskiej, który liczy według ostatnich statystycznych danych 870 spółdzielni, posiadających zgórą 420 tysięcy członków. Spółdzielnie te mają 1667 sklepów z rocznym obrotem w sumie 136 milionów zł. Związek Spółdzielni zaopatruje poszczególne

głównie spółdzielnie przez swoje 28 hurtowych składów na prowincji oraz organizację własną produkcję w 3 ośrodkach, gdzie posiada własne zakłady przemysłowe: w Kielcach rozwija przemysł chemiczny, produkując mydło w różnych gatunkach, pastę do obuwia i zaprawę do podłóg (produkcja półroczna mydła 430 ton, pasty 43 tonny); we Włocławku w ostatnim roku uruchomił nową, wzorowo urządzonej wytwórnię cukierków z produkcją 200 tonn rocznie; w Radomsku nabył w ostatnich miesiącach wielki parowy młyn „Młodość” z przemiałem 7 tysięcy tonn zboża rocznie. Obroty Związku w ostatnim półroczu sięgają 43 milionów i stale rosną.

W obecnym okresie aprowizacyjnym Związek przy pomocy finansowej rządu spełnia doniosłą rolę w gromadzeniu rezerw zbożowych i w dziedzinie uporządkowania piekarnictwa. Przewidywany obrót zbożem będzie się wahał w granicach 25 tys. ton. W dziedzinie piekarnictwa przy pomocy Związku zostały już zmechanizowane piekarnie w 10 spółdzielniach i podjęto cały szereg nowych prac w tym zakresie. A w Zagłębiu Dąbrowskim z inicjatywy Związku i z jego materialnym udziałem powstaje wielka mechaniczna piekarnia spółdzielcza p. n. „Produkcja”, w której budowie uczestniczą, oprócz Związku, w charakterze udziałowców 13 lokalnych o-koicznych spółdzielni, 3 samorządy miejskie i jeden powiatowy.

Tak się przedstawia materialna ekspansja naszego ruchu spółdzielczego spożywców w okresie ostatniego dziesięciolecia.

Giełda warszawska z dn. 26. XI. b. r.
WALUTY I DEWIZY:

Dolary	8,88 1/4 — 8,86 1/4
Holandja	358,05 — 357,15
Łondyn	43,24 1/2 — 43,14
Nowy-Jork	8,90 — 8,88
Paryż	34,84 — 34,76
Praga	26,42 1/2 — 26,36
Szwajcaria	171,76 — 171,33
Wiedeń	125,35 — 125,04
Stokholm	233,35 — 237,75
Marka niemiecka	212,55

Papieru procentowe. Pożyczka inwestycyjna 116,75 — 116,50. Dolarowa 95 — 98. 5% konwersyjna 67. 5% kolejowa 60. 10% kolejowa 102,50. 8% L. Z. Banku Gosp. Krajow. i Banku Rolnego, obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego 94. 4 1/2% ziemskie 48,50. 4 1/2% warszawskie 48,50. 5% warszawskie 55. 8% warszawskie 67,50. 8% Łódź 62,25. 10% Siedlec 70.

Akcje: Bank Dyskontowy 134,50. Handlowy 120. Polski 173,50. Przemysłowy warszawski 108. Spółk. Zdobyczo 82,50 — 83. Spł. 205. Sita i Światło II em. 103. Cukier 47,50 — 48. Łazy 6,00. Wegiel 92 — 95,25. Lilip 37 — 37,50. Modrzew 33,50 — 33,25. Starachowice 40,25 — 40,50. Haberbusch 217. Spirytus 27.

Wieści i obrazki z kraju.

Konferencja graniczna polsko-litewska.

Wczoraj w południe na odcinku Dowejki w gminie niemceńskiej odbyła się konferencja polsko-litewska, w której wzięli udział z naszej strony przedstawiciele władz administracyjnych, policji i K. O. P., ze strony zaś litewskiej — komendanci rejonu i odcinka.

Konferencja została zwołana z inicjatywy władz polskich i miała na celu spowodowanie ukroczenia samowoli strażników litewskich, którzy niszczą wchły graniczne, przechodzą na nasze terytorium i urządzają zasadzki na patroli i t. d.

Po dłuższej wymianie zdań Litwini przyrzekli przedstawić swoim władzom przelozonym (zwykła śpiwka) omawiane sprawy, a niezależnie od tego upewnili, że będą się starali samowolę szeregowych ukroczyć. (x).

Dezerccje z szeregow armii sowieckiej.

24 b. m. na odcinku Suchodoły w rejonie Małkowicz patrol K. O. P.-u zatrzymał czterech żołnierzy sowieckich, którzy zdezerterowali z szeregow czerwonej armii. Na pierwszy ogień badani zbiegowie dezerccji tłumaczyli względami

natury politycznej i wyrazili chęć służenia w wojsku polskiem.

Zbiegów zatrzymano w celu dokładnego wyjaśnienia przyczyn przedostania się na nasze terytorium.

Jak to było w Głębokiem?

Dnia 10 XI. rb. już wczesnym rankiem ruch był ogromny. Domy przybierały szatę odświętną. Wszędzie pełno zieleń, kwiatów, lampionów, portretów Pana Prezydenta i Marszałka Piłsudskiego.

Tuż przed godziną 15 na placu 3-go Maja zbierały się począł Organizacje ze standardami. Formuje się pochód, na czele którego stają wieńce: Starostwa i Sejmiku, 3 Półbrygady K. O. P., 23 pułku ułanów, Związku Oficerów Rez., Policji, Strzelca, Magistratu, Nadleśnictwa, Urzędów Państwowych, Przystosowania Wojskowego, Organizacji Społecznych i t. d., za wieńcami przedstawiciele władz, wojska, policji państwowej, grającej marsza Chopina, pochód rusza na cmentarz katolicki, otoczony setkami ludzi wszystkich wyznań. Złata już widać na cmentarzu zapalone lampy na grobach żołnierzy. Pochód pomału wchodzi na cmentarz i zatrzymuje się przy mogiłach wylęgających w długi szereg, na czele których stoi wysmukły duży biały krzyż, na nim zaś czarna tablica ze złotymi literami:

Poległym Bohaterom w Obronie Ojczyzny w rocznicę 10-lecia Zmartwychwstania Polski

dnia 11. XI. 1928 r.

Komp. Zw. Strzel. w Głębokiem.

Następuje poświęcenie krzyża i okolicznościowe przemówienie miejscowego ks. dziekana, po zakończeniu którego komendant kompanii strzeleckiej odczytuje hold przybyłej z Łukasz szafaty strzeleckiej, wręcza dwie minuty ciszy. Potem odśpiewano pieśń, „W mogile ciemnej śpisz na wieki”.

Kiedy ucielił tony marsza żałobnego,

na której po dłuższym przemówieniu p. Waglewskiego, nastąpiły żywe obrazy, deklamacje i śpiewy.

Na zakończenie uroczystości w tym samym lokalu odbyła się zabawa.

Celem uczczenia 10-lecia Komitet Powiatowy postanowił wybudować szkołę Rzemieślniczą w Głębokiem, gdzie w tym celu zostały rozstrzaślane na powiat listy składki, na które już zaczynają wpływać datki.

KRONIKA NOWOGRODZKA.

— Katastrofa kolejowa. Onegdaj na szlaku kolei wąskotorowej Nowo-Jelnia — Nowogródek w odległości 3 km. od Nowogródka miała miejsce katastrofa kolejowa. Wykolejony uległ trzy wagony. Ofiar w ludziach nie było.

Po zamknięciu Wil. Koła Związku Inwalidów.

Wczoraj przybył do Wilna członek przy-musowego zarządu nad Związkiem Inwalidów p. Janowski, który przed przyjęciem nad zarząd t. Koła odbył dłuższą konferencję z naczelnikiem Wydziału Bezpieczeństwa p. Niekrasem. (x).

Dziś: Wilgijusza.

Jutro: Zdzistawy.

Wschód słońca — g. 7 m. 00

Zachód „ g. 15 m. 11

METEOROLOGICZNA.

— Spostrzeżenia Zakładu Meteorologicznego U. S. B. z dn. 26. XI. b. r. Ciśnienie średnie 736. Temperatura — 3 stop. C., opady 0,2. Wiatr południowy.

Uwagi: pochmurno, przelotna dżdż. Minimum na dobę — 2 stop. C. Maksimum — 4 stop. C. Tendencja barometryczna: wzrost ciśnienia.

KOŚCIELNA.

— Wyjazd do Rzymu J. E. Arc.

Jałbrzykowski. Dnia 11 grudnia r. b. J. E. ksiądz arcybiskup metropolita i J. E. ks. biskup sufragani odjeżdżają do Rzymu „ad limina Apostolorum”. Ich Ekscelencje wezmą udział w rozpoczęciu uroczystości jubileuszowych z powodu pięćdziesięciolecia kapłaństwa Ojca św. w dniu 20 grudnia b. r.

— Półki z książkami w kościołach. W celu łatwiejszej propagandy dobrej lektury, za inicjatywą ks. A. Kuleszy, w niektórych kościołach wileńskich, jak np. w św. Ducha, św. Trójcy, św. Jakóba, św. Piotra i Pawła, Bonifratrów, Bazyliki i innych zostały wprowadzone półki z książkami, broszurkami i pismami o treści religijno-moralnej.

— Posiedzenie Koła księży prefektów. Ostatnio odbyło się nadzwyczajne zebranie Koła księży prefektów, na którym omawiany był nowy program nauczania religii w szkołach powszechnych. Projekt programu został zreferowany przez ks. prof. L. Pułatę.

— Nowa parafia. Ostatnimi czasy w Jaźnie (dekanat mirski) została erygowana parafia. Do dotychczasowego beneficjum ziemskiego p. Zofia z Korsaków Borkiewiczowa dodała jeszcze 10 hektarów, co z uznaniem notujemy.

— Pomniki po poległych w walce o niepodległość. W wielu miejscach, na cmentarzach grzebalnych i przy kościołach w archidiecezji wileńskiej stawiane są obecnie pomniki lub tablice pamiątkowe w murach kościelnych po poległych w walce o niepodległość.

— Zwrot kościoła ludności katolickiej. Starożytny kościół katolicki w Skrzybowcach (dekanat lidzki) został ostatnio zwrócony ludności katolickiej. Świątynia ta stanowi jedną z ciekawych zabytków architektury kościelnej; wzniesiona w XVI wieku przez Jundziłłów. W wieku XVIII kościół został z gruntu odrestaurowany, po rozbiorach uległ zabiorowi na rzecz cerkwi prawosławnej. Zaznaczyć należy, iż rejon, w którym postawiony jest kościół zamieszkuje prawie wyłącznie katolicy.

URZĘDOWA.

— Powrót p. wojewody. Dnia wraca z podróży służbowej z Warszawy i obejmuje urzędowanie wojewoda wileński p. Raczkiewicz. (x).

ADMINISTRACYJNA.

— Zakup zboża przez samorządy. Wileńskie władze administracyjne zorientowały się w ciężkiej sytuacji gospodarczej ludności poszczególnych miast i miasteczek w województwie wileńskim poczyniły odpowiednie kroki u odnoszących władz centralnych w celu zabezpieczenia ludności przed wyższymi cenami żywności, którymi w razie braku podaży żyta i maki na rynkach miejscowych mogłyby doznać podwyższenia cen.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych rozprawiło dotychczasowe postulaty i zarezerwowało znaczną ilość zboża, które będzie zrzucone na rynek w odpowiednim momencie. Niezależnie od tego Magistrat m. Wilna uzyskał znaczny kredyt i już obecnie przystąpił do skupowania zboża na terenach województwa południowych. Zboże przewożone jest obecnie do Wilna i tu jest magazynowane. (x).

— Zwalczanie zaraźliwych chorób zwierzęcych. Urząd Wojewódzki wydał ostatnio zarządzenie, mające na celu uinormowanie sprawy zwalczania zaraźliwych chorób zwierzęcych. — Regulacja cen na chleb pszeniczny. Starostwo Grodzieńskie postanowiło przystąpić do regulacji cen na chleb pszeniczny. Należy zaznaczyć, że dotychczas ceny na przetworzone mączne wyższego gatunku nie były regulowane.

Niezależnie od tego Komisje kontrolne sprawdzają wysokość gatunku maki będącej w sprzedaży i na składach otrzymały polecenie, by zwracały uwagę na piekarnie w celu stwierdzenia, czy wypiekany chleb odpowiada procentowo widocznym na etykietach bochenków chleba. (x).

MIJSKA.

— Lustracja szpitali i zakładów Sekcji Zdrowia. W celu zorientowania się o stanie inwentarza znajdującego się w poszczególnych szpitalach w mieście, Sekcja Zdrowia Magistratu postanowiła przystąpić do komisijnego zbadania tych szpitali. Komisja w pierwszym rzędzie zbada stan ksiąg inwentaryzacyjnych, które jak wiadomo winne zgadzać się z posiadanym inwentarzem, a niezależnie od tego osobiście zajmie się lustracją tego inwentarza i orzeknie w jakim stanie ten inwentarz znajduje się, jaka przedstawia wartość i t. d. Ponadto będzie wzięte pod uwagę, co szpitalom brak. W skład komisji wejdą naczelnicy lekarze szpitali, przedstawiciele Sekcji

Echa wybuchu Etny.

Starożytne bajki opowiadają o dwóch olbrzymach, żywcem pogrzebanych pod Etną, którzy usiłowali od czasu do czasu wyzwoić się z podziemnej celi i tym to wysiłkom przypisać należy niosące śmierć i zniszczenie wybuchy tego najwęższego szczytu wulkanicznego Europy. Bóg wnętrza ziemi, Wulkan, wraz ze swymi cyklopami, wykutał we wnętrzu Etny błyskawice Jowisza.

Rzekome wysiłki zagrzebanych w łonie ziemi olbrzymów spowodowały ogółem w biegu ostatniego tylko dwutyścialetnia około stu wybuchów, powodując śmierć tysięcy ludzi i pustosząc kwitnące miasta i osiedla. Po pięcioletnim wypoczynku legendowe olbrzymy ponowili próbę wydobicia się z płonącej otchłani i spowodowały nowy kataklizm, znany z depeks.

W jednym z pism katarskich próbuje profesor Zingali ocenić szkody i straty przyczynione przez ostatni kaprys Etny. Zniszczenie gajów kaskadowych, ogrodów owocowych i winnic, koszty odbudowy miasteczka Mascali oraz zasypanych popiołem i lawą w innych miejscowościach domów, zniszczone drogi, mosty i linie kolejowe, straty pośrednie, jakie państwo poniesie z powodu zastój w handlu oraz opłaty podatków i cel wynosiła około 200 milionów lirów. Domów zniszczonych jest przeszło 700, spustoszonej uprawnej ziemi przeszło 1200 ha, zaś zgórą 5000 ludzi zostało bez dachu.

KRONIKA.

Zdrowia i intendanci. Komisje będą pracowały w ten sposób, że naczelnicy lekarze będą badali nie swój szpital, lecz inny wcale jemu nie podległy. Komisje będą pracowały w następującym porządku: 27 i 28 b. m. t. j. dziś i jutro będzie zlustrowany szpital św. Jakóba, 29 i 30 b. m. szpital Sawicz, 1 i 2 grudnia — szpital Zakazny, 4 i 5 grudnia — szpital Żydowski, 6 i 7 grudnia — szpital Dziecięcy, 10 grudnia — Pogotowie Ratunkowe, 11 i 12 grudnia — Apteka Miejska, 13 i 14 grudnia — Izba Dyżurnej, 15 grudnia — Łaźnia Miejska. (x).

— Sprawa etatów pracowników miejskich na porządku dziennym. Dnia odbędzie się posiedzenie Prezydium Magistratu, na którym rozprawywana będzie sprawa etatów pracowników miejskich w związku z układaniem budżetu na rok 1929/30.

SPRAWY PRASOWE.

— Otwarcie filij „Ilustrowanego Kurjera Codziennego”. W niedzielę w godzinach popołudniowych odbyło się otwarcie „studio” „Il. Kurjera Codziennego” w lokalu Wileńska 26. Obecni byli: J. E. biskup K. Michalikiewicz, p. wojewoda Raczkiewicz, p. konsul Łotwy Donas, p. prezydent Folejewski, kom. Prasałowski, kur. Pogorzański, ks. Zebrowski, p. Dworakowski, przedstawiciele miejscowej prasy: P. Romer — Ochankowska, p. Kodz, p. Szydłowski i t. d. Naczelnicy redaktor i poseł p. Dąbrowski przybył z Krakowa, by powitać swą nową placówkę. Wraz z nim przybyli redaktorowie pp. Rubel i Flach.

W licznym gronie gości wojskowych i cywilnych dokonali ks. biskup Michalikiewicz poświęcenia nowego lokalu, poczem przemówił odpowiednio do chwili, następnie przemawiał p. red. pos. Dąbrowski, obrazując dzieje „Kurjera”, jego niezależne poglądy, ciężkie epoki represji obcych rządów i rozwój obecny, następnie wygłosił krótkie i jedne życzenia p. wojewoda Raczkiewicz. Dla „Światowida” dokonano zdjęcia fotograficznego obecných. Poczem na towarzyskiej pogawędce przy tortach, owocach, kawie, winie i likierach spędzili obecni przyjemną godzinę.

„Il. Kurjerowi Codz.”, świetnie naogół redagowanemu brakowało dotąd dokładnych i obzerzających informacji z naszej Wileńszczyzny. Miejmy nadzieję, że p. red. Dąbrowski po bytności w Wilnie, gdzie bawił po raz pierwszy u dzieli jak najwięcej miejsca w swem piśmie dla wiadomości z naszego „partykularza”. X

WOJSKOWA.

— Kto staje do zebrań kontrolnych. Dnia 27 listopada do zebrań kontrolnych stają szeregowi rezerwy i pospolitego ruszenia kategorii A i C. urodzeni w roku 1893, którzy nie stawali do zebrań kontrolnych zwoływanych w latach 1925, 26, 27 i nazwiska których rozpoczynają się literami alfabetu.

Jutro 28 listopada do zebrań kontrolnych stają szeregowi rezerwy i pospolitego ruszenia kategorii A i C urodzeni w roku 1892, którzy nie stawali do zebrań kontrolnych zwoływanych w latach 1925, 26 i 27, a nazwiska których rozpoczynają się na wszystkie litery alfabetu. (x)

Z POLICJI.

— Inspekcja Komendy powiatowej P. P. Inspekcyjny Komendy Wojewódzkiej P. P. komisarz Jacyna przeprowadził lustrację komendy P. P. na powiat wileńsko-trocki, badając stan ksiąg kasowych i sposób załatwiania wpływających do komendy spraw. (x).

ZEBRANIA I ODCZYTY.

— Z Wil. T-wa Lekarskiego. Dnia 28-go bm. o g. 20 odbędzie się zwyczajne posiedzenie Wil. Tow. Lekarskiego w lokalu własnym (Zamkowa 24).

Porządek dzienny:
1) dr. S. Bągiński — O komórkach barwnikowych w szyszynce zwierząt ssących i ludzi;
2) prof. dr. Opoczynski — Pokaz preparatów w Zakładzie Anatomii Patologicznej;
3) prof. dr. Opoczynski — Uwłosienie tułowiaka jako drugorzędna cecha piciowa i jego przysposobienie zależność od gruźli i wydzielenia wewnętrzznego;
4) sprawy administracyjne.

— Wileńskie T-wa Filozoficzne. Na posiedzeniu naukowym, które odbędzie się w środę 28 listopada b. r. o godz. 8 wiecz. w Seminarium filozoficznym Uniwersytetu, prof. dr. Tadeusz Czełkowski wygłosi odczyt p. t. „O przeciwności i sprzeczności”. Wstęp wolny dla członków T-wa i wprowadzonych gości.

LITERACKA.

— 54 Środa Literacka odbędzie się, jak zwykle, w lokalu przy ul. św. Anny 4. P. Wiktor Pietrowicz wygłosi referat na temat najnowszej sztuki, Tadeusza Łopalewskiego „Rycerz z Lamanczy”, poczem rozwinie się na ten temat dyskusja. W drugiej części produkcje fortepianowe i wokalne. Początek o godz. 8. Wstęp dla członków i wprowadzonych gości.

SPRAWY ROBOTNICZE.

— Burzliwe posiedzenie Komisji Okręgowej Związków Zawodowych. W ubiegłą niedzielę w lokalu Komisji Okręgowej Związków Zawodowych przy ul. Kijowskiej 19 odbyło się nader burzliwe posiedzenie poświęcone wyborom nowej Komisji Okręgowej. W wyniku obrad, które się zakończyły powszechną bójką, przedstawiciele Związku Transportowców, Kasy Chorych, Związku Włókienniczej i Związku Dozorców opuścili

salę posiedzenia, zgłaszając piśmienne wystąpienie z Komisji Okręgowej Związków Zawodowych.

— Konferencja w sprawie redukcji robotników. Dnia 12-ej w lokalu Inspektoratu Pracy odbędzie się konferencja między Związkiem Zawodowym Przemysłu Drzewnego, a Zarządem fabryki papieru w N. Warkach w sprawie mającej z dniem 1 grudnia, nastąpić ponownej redukcji robotników, w związku z projektowaną naprawą maszyn.

SPRAWY ROSYJSKIE.

— Otwarcie schroniska dla dziatwy wyznania prawosławnego. W niedzielę w południe w obecności J. E. ks. arcybiskupa Teodozjusza, p. naczelnika Wydziału Opieki Społecznej p. Jozca i radcy tegoż wydziału p. Trockiego odbyło się poświęcenie nowego lokalu schroniska dla dzieci — Rosjan mieszkającego się przy ul. Brzózka Nr 9 (odchylenie ul. Konarskiego). Nowy lokal jest odpowiednio urządzony i może pomieścić 30 dzieci. (x).

ROZNE.

— Kursy dla siostr rezerwy P. C. K. Zarząd Wileńskiego Okręgu Polskiego Czerwonego Krzyża, niniejszem podaje do wiadomości, że w dniu 12 stycznia 1929 r. rozpoczyna się przy Szpitalu Wojskowym na Antokolu 3-ch miesięczny kursa dla siostr rezerwy P. C. K.

Zajęcia będą teoretyczne i praktyczne. Wpisowe przy podaniu 15 zł., wykłady i praktyka darmo.

Podania przyjmuje, oraz udziela wszelkich informacji ppłk. S. Bobiatyński, ul. Królewska 3, m. 1, codziennie oprócz świąt od godz. 16 do 18. Liczba kandydatek ograniczona.

Zapisy będą przyjmowane do dnia 10 grudnia r. b.

— Koncert w Kasyne Oficerskiej. We środę dnia 28 b. m. o godz. 20-ej, w sali Kasy Oficerskiej, Mickiewicza 13, odbędzie się koncert, urządzony staraniem Rodziny Wojskowej na Gwiazdkę dla Żołnierza. W koncercie wezmą udział: primadonna opery warszawskiej pani Adeline Czapka, znana poetka pani Wanda Niedziałkowska-Dobaczewska i pianista p. Władysław Trocki. Bilety do nabycia w Kasyne Oficerskiej od godz. 11 — 1-ej i od 5 — 7-ej oraz przy wejściu na koncert. Ze względu na szlachetny cel, jakim jest Gwiazdka dla naszych żołnierzy, publiczność wileńska niewątpliwie tłumnie popieszy na koncert, ażeby żołnierze nasi mieli w tym roku — roku 10-lecia niepodległości — jak najlepsze święta.

— Odnaczenie krzyżami Dowborowskimi. Dowiadujemy się, że Kapituła Krzyża Powstańczego i Korpusu Wojsk Polskich na Wschodzie, w związku z dziesięcioleciem Wskreszenia Państwa Polskiego nadsła Krzyże Powstańcze za współdziałanie z Korpusem w 1917—1918 r. p. p. 1. ppłk. lek. Wacławowi Zajączkowskiemu — w skł. m. u. za współdziałanie z Korpusem i przekazanie majątku weneroligijnego szpitala — Korpusowi.

2. rtm. w st. sp. Mieszysławowi Sienkowskemu — za organizowanie oddziałów wojskowych Polaków dla Korpusu, jednocześnie uwzględniając, że rtm. Sienkowski w drodze do Korpusu został aresztowany przez władze bolszewickie.

3. urodzicze Marji Dowgierdównie — za niesienie czynnej pomocy przy zajęciu Mińska Lit. przez Korpus i bezinteresowną pracę w Komendaturze Sił Zbrojnych w Mińsku Lit.

Na wileńskim bruku.

— Rewizja w drukarniach litewskich. Nocy onegdajszej organa policyjne przeprowadziły rewizję w miejscowych drukarniach litewskich. Rewizje spowodowane zostały w celu ujawnienia prowokacyjnych map litewskich przeznaczonych do szerzego użytku, a określających granice Litwy kosztem terytoriów Polski. (x)

— Przejechanie chłopca. Pedząc ulicą Ostrobramską taksówka Nr. 14388 najechała na 7-mio letniego Kazimierza Wasilewskiego (Ostrobramska 8). Chłopak uległ obrażeniu głowy i nog (x).

— Trup dziecka w studni. W posesji Nr. 31 przy ulicy Rossa wydobyto ze studni trupa dziecka w wieku około 6 miesięcy. Policja wszczęła energiczne śledztwo. (x).

— Samobójstwo. Onegdaj wieczorem w koszarach 1 pułku piech. Legion. wystrzelał z karabinu w usta odebrał sobie życie szeregowiec Jan Księżopolski. Denat pozostawił list w którym oświadcza, że powód samobójstwa zabiera z sobą do grobu. (x).

— Wczoraj dnia 26 b. m. w południe z niewyjaśnionych narażę przyczyn popełnił samobójstwo przez podcięcie gardła brytywa 28 letni Konstanty Obolowicz (Kalwaryjska 11). Z powodu rozcięcia arterji i upływu krwi Obolowicz wkrótce — zmarł. Zwłoki samobójcy przewieziono do prosektorium w celu przeprowadzenia sekcji.

— Wczoraj wieczorem w składziku posesji Nr. 64 przy ul. Zawalnej usiłował powiesić się, chwilowo w tym domu zamieszkały 40 letni Władysław Korecki (z pow. wileńskiego) handlarz. Desperata z pęli wczas zdjęto i po zezostowaniu środków ratowniczych ulokowano w szpitalu żydowskim. Powodem targnięcia się na życie było nieporozumienie z współlokatą. (x).

— Nagły zgon. Wczoraj o godz. 2 p. p. zmarła nagle właścicielka Janki z mieśm. 40 letnia Nachama Szwarz (Zarzecze 13). Obecni przy śmierci byli tak nieostrożni, że użyli zmarłą na kłodzie od mięsa co spowodowało, że policja lokal wraz z znajdującym się tam towarem — opletętowała. (x).

— Nieszczęśliwy wypadek na stacji kolejowej. Na stacji kolejowej spadł z buforów wagonu na szyny robotnik kolejowy Jan Jankiński (Piłsudskiego 13), wskutek czego uległ złamaniu lewego podudzia. Ulokowano go w szpitalu Żydowskim. (x).

— Pokłosie żłodzielskiej. Kłemiensowi Gębickiemu (Popławska 30) skradziono ubranie Franciszka Zajackowskiego (Mahometowska 3) skradziono garderobę i pieniądze. Straty 1500 zł

Teatr i muzyka.

REDUTA (na Pohulance).

— Dziś, teatr zamknięty z powodu przygotowania do „Kordiana”.
Premiera, dnia 29 b. m.

TEATR POLSKI (sala „Lutnia”).

— „Co on robi w nocy”. Przebawna farsa M. Nealla i M. Fernera. „Co on robi w nocy?” grana będzie dziś i jutro.

— Najbliższa premiera. Najnowsza komedia St. Kleczyńskiego „Powrót do grzechu”, grana będzie po raz pierwszy w piątek.

— Przedstawienie nocne. Na rzecz tygodnia policjanta Teatr Polski w sobotę 1-go grudnia daje niezmiernie wesołe przedstawienie nocne, na które złożą się: jednoaktówki, sketce, piosenki, monologi, tańce. Początek o g. 11-iej wiecz., a wszystko pod tytułem „Tęgo jeszcze nie było”.

Wileńskie Towarzystwo Filharmoniczne w Reducie na Pohulance.

— Artur Rubinstein znakomity pianista wirtuoz, po triumfalnym tournée zagranicą, wystąpi tylko raz jeden na koncercie w Reducie w piątek dnia 30 listopada o godz. 8. W programie utwory Chopina, Liszta, Debussy'ego oraz Bacha i Beethovena. Nieliczne bilety do nabycia w Orbisie Mickiewicza 11 w dniu koncertu od godz. 5 pop. w kasie teatru.

Radio.

PROGRAM STACJI WILEŃSKIEJ.

Fala 435 mtr.

WTOREK, dn. 27 listopada 1928 r.

11.55—12.10: Transmisja z Warszawy: Sygnał czasu, hejnał z Wieży Mariackiej w Krakowie, komunikat meteorologiczny. 16.10—16.30: Odczytanie programu dziennego i chwila literacka. 16.30—16.45: Kurs jęz. włoskiego lekcja 9-ta, prowadzi dr. J. Rostkowska. 16.45—17.10: „Mała skrzyneczka” listy dzieci omówi Ciocia Hala. 17.10—17.35: Muzyka z płyt gramofonów. 17.35—18.00: Transmisja odczytu z Katowic. 18.00—18.55: Transmisja z Warszawy: Koncert kameralny w wyk. Trio Kmita. W programie R. Schumann i Fr. Cuperin. 18.55—19.10: Tygodniowy przegląd filmowy. 19.10—19.20: Odczytanie programu na środę i komunikaty. 19.20: Transmisja Opery z Katowic, po transmisji komunikaty z Warszawy: polic., sportowy, P. A. T. i inne.

Listy do Redakcji.

W sprawie lekceważenia przepisów o bezpieczeństwie publicznym.

Szanowny Panie Redaktorze!

Wobec tego, że opisany poniżej wypadek mógł spotkać nie tylko moją żonę, ale wielu innych przechodniów i, że wypadki lekceważenia

przepisów dotyczących bezpieczeństwa publicznego w mieście powtarzają się w Wilnie na każdym kroku, pozwalam sobie opisać go i podać Szanownemu Panu Redaktorowi do wiadomości w mocnym przekonaniu, że usna go za dokument dostateczny do wystąpienia w obronie bezpieczeństwa ludzi chodzących po ulicach Wilna.

Dnia 23 b.m. o godzinie 21 min. 40 szedłem z żoną ulicą Zygmuntowską w kierunku ul. Dąbrowskiego. Przed domem nr. 18 natrafiliśmy na tak powszechną na ulicach Wilna zapórę z desek, naturalnie bez jakiegokolwiek latarni ostrzegawczej, i zostaliśmy zmuszeni do ominięcia tej przeszkody mocno niemłą przeprawą przez grzązkie błoto jezdni. Kiedy wracaliśmy znowu na chodnik, żona moja, która szła pierwsza, potknęła się o cienki drut, przeciągnięty wzdłuż krawędzi ścieku ulicznego, w dziwnie złośliwy sposób umieszczony na wysokości około 20 cm. nad ziemią. Wskutek tego wyrzuciła się naturalnie, i to z taką gwałtownością, że uderzyła kolanami o drugi brzeg ścieku, została przetrzucona przez całą szerokość chodnika aż pod ścianę domu. Łatwo zrozumieć, że doznała wielu dotkliwych potłuceń, zraniła sobie oba kolana i skaleczyła nogę o drut w okolicy kostki. Stojący w bramie wspomnianego domu uczeń szkolny, objaśnił nam, że tego samego dnia już wiele osób o ten potrzask na przechodni się potykało. Oto dokładny opis wypadku, którego przebieg potem również do wiadomości Komendy Policji.

Witold Małkowski.

Wilno, dn. 24 listopada 1928 r.

Z sądów

Skazanie wybitnego komunisty na 12 lat ciężkiego więzienia.

Dn. 25 maja 1927 r. jeden z wywiadowców urzędu śledczego, przechodząc przez ul. Jatkową spotkał młodego izraelitę, którego postać mocno zastanowiła policjanta.

Zaindugowany oświadczył, że nazywa się Mozesem Bajerem i przybył z Warszawy, celem prowadzenia tu handlu walutami. Okazał jednocześnie dowód osobisty wydany przez Komisarz Rządu na m. Warszawę oraz książeczkę wojskową P. K. U.

Aczkolwiek dowody te nie wzbudziły na pozór podejrzenia, to jednak przeorny policjant zaprosił rzekomego czarno-giełdźiarza do urzędu, gdzie poddano go skrupulatniejszemu badaniu. Tu okazało się, że zatrzymany zupełnie nie orientuje się w operacjach walutowych, natomiast znalazłszy przy nim notatki wskazywały, iż więcej zajmuje go ruch komunistyczny.

Dokonana rewizja w mieszkaniu, zajmowanemu przez ul. Węglowej Nr 9, ujawniła dalsze dowody kompromitujące.

Przytoczony ciężarem dowodów rzeczowych zatrzymany przyznał się, iż od 1925 r. jest członkiem jaskółki przemysłu drzewnego K. P. P. W kwietniu 1927 r. z polecenia C. K. R. P. P. w Warszawie przybył do Wilna, gdzie miał objąć

stanowisko sekretarza Wil. Okr. Kom. K. P. Z. B., na miejsce aresztowanego przez władzę i skazanego później przez sąd na 12 lat ciężkiego więzienia Konstanczuka.

W toku dalszego dochodzenia okazało się nado, iż dowody przedstawione przez aresztowanego są sfałszowane, a istotnie nazywa się jakobem Rozenbergiem i pełnił funkcję sekretarza okr. kom. K. P. Z. B. w Grodnie i Brześciu n/B.

Rozenberga przekazano wiadomym sądom. Wczoraj stanął on przed I wydz. karnym sądu okręgowego, któremu przewodniczył sędzia Kontowt.

Po zbadaniu kilku świadków z komisarzem Nowakowskim na czele, oraz biegłych pp. Szulca — przedstawiciela Starostwa Grodzkiego i Kaczoraka — sąd wysłuchał oskarżenia podprokuratora p. R. Rauzego, oraz obrońcy adw. Duracza, specjalnie przybyłego na tę sprawę z Warszawy.

Oskarżony w ostatnim słowie wypowiedział dwugodzinne przemówienie n. t. roli, jaką komuniści odegrali mają w państwach burżuazyjnych.

W wyniku półgodzinnej narady, sąd wyłożył wyrok skazujący Rozenberga za udział w organizacji wywrotowej mającej na celu zbrojnie obalić istniejący ustroj państwowy i społeczny w Polsce na osadzenie w ciężkim więzieniu przez lat 12, a nadto za używanie, jako autentycznego sfałszowanego dowodu osobistego na 1 r. więzienia i za podobienie książki wojskowej na 3 lata domu poprawy. Skazany wysłuchał wyroku z milczeniem. Kaer.

Miejski Kinematograf Kulturalno - Oświatowy SALA MIEJSKA (Ostrowska 5)

Od dnia 22 do 27 listopada 1928 r. wzniesione będą wyświetlane filmy: Historyczny dramat w 12 aktach. W rolach głównych: MARY CHRISTIAN i CHARLES VANEL. Dwór armii, lud i t. d. Akcja rozgrywa się między innymi na dworze berlińskim, w obozie pod Jeną, pruską ławą, w fortecy Kenigsberg, w Grudziądzu, Kłajpedzie i podczas spotkania trzech monarchów w Tylicy. Reżyserował KAROL GRUNE. Kasa czynna od godz. 3 m. 30. Początek seansów od godz. 4-iej. Następnym program: „PAN DYKTATOR, TO JA”.

KINO-TEATR „HELIOS” Wileńska 38.

Dziś! Ułubienica publiczności Lil Dagover w swej najnowszej kreacji p.t. **W wirze Paryża** Wielki dramat erotyczny współczesnej kobiety. Przepychi! Wystawa! Porywające momenty. Akcja rozgrywa się w Paryżu na śnieżnych szczytach Alp i w Pałacu lorda Abendstona w Szkocji.

KINO Piccadilly WILKA 42

Najpotężniejszy film świata! Sensacja doby obecnej! Superszlager sezonu (córka wisielca i prostytutki). Dramat płci podług światowej sławy powieści Ewersa. W rol. gł. kusielka, gwiazda ekranu, bohaterka „Metropolia” **BRIGIDA HELM**, **IWAN PETROWICZ** i **PAWEŁ WEGENER**. Wielki film wywiera kolosalne wrażenie. Alraune — to sensacja Paryża, Berlina i Londynu.

KINO LUX Mickiewicza 11.

Dziś! Największa sensacja ekranów zagranicznych! Niebywale urozmaicona i emocjonująca akcja rozgrywająca się na tle najeudowniejszych zakątków Europy i Ameryki, p. t. **Książę Seliman** Annetta Benson i Choura Milena. Czar i urok pięknej Wenecji, Riewar i Florydy. Palarnie opium w dzielnicy Chińskiej w New-Jorku. Olśniewający przepych wystawy. Zawrotne tempo akcji.

KINO WANDA Wileńska 30.

Dziś! Najnowsze arcydzieło! **Kobieta na Torturach** dramat wy- Zwykłość miłości! kusieli w 12 akt. oraz tragedia nielustnych podejrzeń odbierających część najsłabszej kobiety. W rol. gł. czarująca piękna **LILI DAMITA**, bożyszcze kobiet **WŁODZIMIERZ GAJDAROW** i proca **Vivian Gibson**.

Kino Kolejowe Ognisko (obok dworca kolejowego).

Dziś i dni następnych! Monumentalne arcydzieło filmowe ze złotej serii polskich obrazów. Dramat w 9 aktach według znanego dzieła Dostojewskiego **„SKRZYWDZENIE I PONIZENIE”** p. t. przyjmują udział premijowane piękności Warszawy. Bogata wystawa, salony, spelunki, kabarety, kochanki, artyści, baletnice, chórzystki. Początek o godz. 5 pop. Ceny miejsc zwykłe. W niedzielę i święta o godz. 4 pop. 3585

Sklep sukna, jedwabów i manufaktury

Egr. od r. 1898 **Callel Noz.** Egr. od r. 1828

Wilno, ul. Niemiecka Nr. 19. Telef. 890.

Od dnia 27-go b. m. odbędzie się wielka wyprzedaż 14 dniowa wszelkich towarów z rabatem od 15% do 25%.

Baczność! Firma nie posiada w Wilnie żadnych filii.

Przetarg.

Wileński Urząd Wojewódzki (Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych) ogłasza piśmienny przetarg ofertowy na roboty remontowe w budynku Urzędu Celnego w Turmontach.

Przetarg odbędzie się w dniu 5 grudnia 1928 r. o godzinie 12-iej w Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych w Wilnie, przy ul. Magdaleny 2, pokój Nr. 78. Piśmienne oferty winny być złożone w tymże dniu do godz. 9-iej i pół w kancelarii Oddziału Budowlanego Dyrekcji pokój Nr. 92 łącznie z pokwitowaniem Kasy Skarbowej na wpłacone wadium przetargowe w wysokości 5 proc. zaofiarowanej sumy.

W ofercie winien być podany minimalny termin, w którym firma podejmuje się wykonać objętą niniejszym przetargiem robotę.

Ogólne warunki przetargu i ślipy kosztorys otrzymać można w Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych w Wilnie, pokój Nr. 78 za zwrotem kosztów wykonania. Tam również można codziennie od godziny 12-iej do 13-iej przejrzeć ogólne i techniczne warunki wykonania robót przez przedsiębiorców, projekt robót, projekt umowy, oraz ogólne przepisy Min. Rob. Publ. o przetargach, które dla ofertanta są obowiązujące.

Urząd Wojewódzki zastrzega sobie prawo wyboru ofertanta uzależniając to od fachowych i finansowych zdolności przedsiębiorstwa oraz prawo zredukowania ilości robót, lub nawet zupełnego ich zaniechania.

Za Wojewodę z. Dyrektora Inżynier **A. PRZYGODZKI.**

Wszyscy, którzy posiadają 3874 wojsk. książeczki, muszą natychmiast się zgłosić do fotografii „REKORD” Wilno, ul. Szopena 5, gdzie otrzymają specjalne fotografie do nich. Proszę wyciąć adres

Węgiel opałowy, kowalski i koks z najlepszych kopali Górnośląskich.

Drzewo rąbane na podpałkę.

DOSTAWA NATYCHMIASTOWA

D. H. „Wilopał”

Styczniowa 3. 3700-0

UZYWAJ GRADUSYANA!

KASZLU DUSZNOŚCI I CHRYPKI

AP. KOWALSKI WARSZAWA 3758/19981

Unieważnia się 3869 zgubioną książkę wojskową wyd. przez P.K.U. Powiat Wilno na imię A. b. b. Butymowicza rocz. 1898 3869

PIANINA do wynajęcia. Reperacja i strojenie. Ul. Mickiewicza 24-9. Estko. 2203.

Istn. od r. 1848 **„M. GORDON”** Istn. od r. 1848

ul. Niemiecka 26.

Z dniem dzisiejszym rozpoczyna się wielka doroczna wyprzedaż resztek i wysortowanego towaru. **MATERJAŁY** damskie i męskie, zimowe i letnie kamgarny, szewloty, wełna, jedwab.

Ceny wyjątkowo niskie.

3875

MASZYNY dla FABRYK CZEKOLADY i pracowni CUKIERNICZYCH.

Biuro Techniczno-Handlowe Artur Buki

MŁYNY uniwersalne MIESZADŁA, AUTOMATY do pakowania i dozowania. WYSYŁAMY na ŻĄDANIE.

WARSZAWA Sienkiewicza 3 tel. 212-03.

MASZYNY dla PIEKARNI, WYTWORNI CHEMICZNYCH, MYDEŁ, FARB etc. 3872

WILKA DOKTOR MEDYCyny **A. CYMBLER** Choroby weneryczne i skórne. Elektroterapia, Diatermia, Stofce górskie, Solux. **Mickiewicza 12** róg Tatarskiej. Przyjmuje 9-215-7 3584

Okazyjnie do sprzedania **damskie futro** karakulowe, oraz rower damski marki „Ideal” ul. Rydzka-Śmigłego 23 1. 3866-1

Chcesz otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne prof. Sekulowicza. Warszawa, Żurawia 42. Kursy wychodzą listownie: buchalterii, rachunkowości, kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografii, nauki handlu, prawa, kaligrafii, pisania na maszynach, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego, polskiego oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów. 3572

DRZEWNICY Waszym jedynym organem jest **DRZEWOPOLSKI** PAŃPOLNICHOLPOLISH-TIABER **WARSZAWA PIĘKNA 13**

Jedynie wielkie czasopismo fachowe branży drzewnej w Polsce. PRENUMERUJ! OGŁASZAJ! SIĘ! Kwartalnie zł. 12. Nr. Nr. okazowe gratis.

„Pomoc prawno-handlowa” Warszawa, Nowy-Swiat 28. Prosimy załączając znaczki pocztowe na odpowiedź. 3628-6 Korespondenci w całej Polsce poszukiwani.

Za 12000 zł. sprzedamy drewniany w dobrym stanie z placem około 100 sąż. kw. Dom H.-K. „ZACHĘTA” Mickiewicza 1, tel. 9-05.

Solidna instytucja poszukuje mieszczącego na skład hurtowy 240-300 metr. kwadratowych przy nim niezbędne lokal biurowy i duże oddzielne podwórko, pożądanie także mieszkanie 2-3 pokojowe. Oferty składać do 2.XII r.b. włącznie w redakcji pisma dla „Hurtu”. 3873

DRZEWOPOLSKI PAŃPOLNICHOLPOLISH-TIABER **WARSZAWA PIĘKNA 13**

Dr. J. Bernsztejn chor. skórne, weneryczne, syfilis i mocznikowe. **Mickiewicza 28 m. 5.** Przyjmuje od 9-1 i 4-8. 3305

DOKTOR BLUMOWICZ 3719 choroby weneryczne, syfilis i skórne. **Wileńska 21.** Od 9-1 i 3-8. (Telef. 921).

Dr. Kaplan Choroby weneryczne i skórne. **Wileńska 11, tel. 640.** Od 10-1 i 4-7 wiecz.

Dr. Benigsberg CHOROBY WENERYCZNE I SKÓRNE. Przyjmuje 9-12 i 4-8. **Mickiewicza 4** tel. 1090. W.Z.P. 39 2996

Akuszarki **Akuszarka** **Maria Brzezina** przyjmuje od 9 rano do 7 w. ul. Ad. Mickiewicza 30 m. 4. W. Zdr. Nr. 3093. 2152

LEKARZE-DENTYŚCI LEKARZ - DENTYSTKA **JULJA Biliunas-Matioszajtis** Przyjmuje 12-2 i 3-5, ul. Jagiellońska 3-3. 3685

Informator grodzieński Zabiegi kosmetyczne, parowa, rzy, sctenianie nóg, masaż elektryczny w gabinecie dyplomowanej specjalistki **Wandy Czeczot** przy fryzjerskiej Zalewskiej w Grodnie, ul. Dominikańska 22. 3649-3

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Jagiellońska 3. Tel. 99. Czynne od godz. 9-3 pop. Naczelnik redakcji przyjmuje od 2-3 pop. Redaktor działu gospodarczego przyjmuje od godz. 6 do 7 wiecz. we wtorki i piątki. Rękopisów Redakcja nie zwraca. Administrator przyjmuje od 9-2 pop. Ogłoszenia przyjmują się od 9-3 i 7-9 wiecz. Konto czekowe P.K.O. 80.750. Drukarnia — ul. św. Ignacego 5. Tel. 893.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z odosowaniem do domu lub przesyłką pocztową 4 zł. Zagranicą 7 zł. CENA OGŁOSZEŃ: Za wiersz milimetryowy przed tekstem — 40 gr., w tekście I, II str. — 30 gr., III, IV, V, VI — 35 gr., za tekstem — 15 gr., kronika rekl.-komunikaty — 1.00 zł. za wiersz redakcyjny, ogłoszenia mieszkaniowe — 10 gr. za wiersz. Do tych cen dolicza się: za ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne — 50% drożej, z zastrzeżeniem miejsca — 25% drożej, w numerach niedzielnych i świątecznych — 25% drożej, zagraniczne — 100% drożej, zamiejscowe — 25% drożej. Dla poszukujących pracy 50% zniżki. Za dostarczenie n-ru dowodowego — 20 gr. Układ ogłoszeń 5-cio łamowy, na str. IV 8-mio łamowy. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu druku ogłoszeń.

Wydawca „Kurier Wileński” S-ka z ogr. odp. Tow. Wyd. „Pogon”, Druk. „Pax”, ul. św. Ignacego 5, tel. 893. Redaktor odpowiedzialny Józef Jurkiewicz.